

De Romeinen (deel 4) – Hé, lekker beest

Je werd maar beter niet verliefd op een gladiator. Hij kon verscheurd worden door een leeuw of verdrinken in een namaakzeeslag. Nee, fans van gladiatoren moesten al eens vaker van idool veranderen.

*Tekst en foto's:
CHRISTINE BUYLE*

*Eindredactie:
BART MOEYAERT*

MOED

Het is de schuld van de Etrusken. Zij brachten al mensenoffers tijdens begrafenisplechtigheden, en later kwamen ze op het idee om hun slachtoffers tegen elkaar te laten vechten op leven en dood. De Romeinen namen dat gebruik over en organiseerden die afschuwelijke gevechten voor hun plezier. Speciaal voor deze spelen bedachten ze een nieuw bouwwerk: het amfitheater, dat uit een arena bestond, omringd door zitplaatsen. Bij warm weer kon het overdekt worden met een zonnenscherm. In onderaardse gangen werden de wilde beesten en de gladiatoren ondergebracht. In sommige amfiteaters kon je heuse zeeslagen bekijken. De arena werd dan volledig onder water gezet.

Voor de amfiteaterspelen liep het volk wel warm. Alle lagen van de bevolking kwamen erop af. Dat het nogal sadistisch is om te kijken naar hoe ze elkaar de kop in sloegen, kwam bij niemand op, ook niet bij geleerden en filosofen. Nee,

iedereen was het erover eens dat spelen een gunstig effect hadden op het volk. De moed van het publiek werd er namelijk groter van. Al die dappere mannen die onverschrokken de dood in de ogen durfden te kijken, daar leerde je wat van.

IDOLEN

Die dappere mannen behoorden meestal tot de lagere bevolgingsklassen. Sommigen van hen waren ter dood veroordeeld, en werden voor de wilde beesten gegooid. Die doodstraf was voorbehouden aan slaven en mensen van lage afkomst. Anderen kwamen in de arena terecht als beroepsvechters. Zij hadden een opleiding genoten in een gladiatorenschool. De beste gladiatoren kwamen uit Capua. De beroemde Spartacus is daar ooit met een zeventigtal lotgenoten weten te ontsnappen, om in 73 voor Christus een echte gladiatorenoorlog te ontketenen. Spartacus' leger, dat vooral uit slaven bestond, slaagde erin om twee jaar lang het hoofd te bieden aan de Romeinse troepen.

Sommige gladiatoren waren ontzettend populair bij het publiek. Die moedige mannen met hun stalen spieren brachten vooral vrouwen het hoofd op hol. Een treurig bewijs daarvan is gevonden in Pompeji. Bij de

Vesuviusuitbarsting van 79 na Christus zijn heel wat gladiatoren in hun kazerne om het leven gekomen. Onder hen bevond zich ook een rijke dame die haar geliefd idool was komen opzoeken. Misschien deed ze dat wel stiekem, want het was niet bepaald netjes voor iemand van haar stand om bij gladiatoren op bezoek te gaan. In dat geval is ze pas honderden jaren later betrappt, en wel door een team van archeologen. Op de omheining rond de gladiatorenkazerne van Pompeji kun je nu nog altijd graffiti lezen. Mensen hebben allerlei lofuitingen op de muren gekrabbeld terwijl ze vanop afstand de training van de beroepsvechters bijwoonden. Maar die oefeningen in de kazerne waren natuurlijk niets vergeleken met de spelen in het amfitheater.

HOOLIGANS

De spelen werden op voorhand aangekondigd. De 'affiches' waren in rode en zwarte letters op de muren geschilderd. Je kon ook lezen wie de spelen organiseerde. Politici waren niet alleen wettelijk verplicht om amfitheaterspelen in te richten, ze konden er ook hun populariteit mee opkrikken. Goedkoop was het niet. Gladiatoren huren en wilde beesten kopen kostte een fortuin. Op de dag van het spektakel stond de hele omgeving van het amfitheater vol kraampjes

waar je allerlei hapjes kon kopen.

De spelen begonnen met een indrukwekkende optocht in de arena. De gladiatoren droegen daarbij prachtige wapenrustingen. In de stoet liep ook de organisator van de spelen mee. Na dat uiterlijk vertoon gingen de gevechten van start. Elke gladiator had zijn eigen supporters. En net zoals bij de voetbalwedstrijden uit onze tijd, ontstonden er weleens hevige discussies in het publiek. Een muurschildering uit Pompeji beeldt een rel af uit het jaar 59 na Christus. Supporters van Pompeji gingen toen op de vuist met inwoners uit de naburige stad Nuceria. Bij dat gevecht vielen er zoveel doden en gewonden dat de senaat het amfitheater van Pompeji voor tien jaar liet sluiten. En dat was een heel zware straf voor een volk dat zo gehecht was aan zijn spelen.